

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 07.09.1984, sp. zn. 11 Tz 39/84, ECLI:CZ:NS:1984:11.TZ.39.1984.1

Číslo: 39/1986

Právní věta: Jestliže devizový tuzemec, který má pohledávku v zahraničí vůči devizovému cizozemci, nesplní povinnost uloženou v ustanovení § 15 odst. 1 písm. a) zák. č. 142/1970 Sb., o devizovém hospodářství dbát o to, aby pohledávka byla uhrazena platbou do tuzemska ihned po své splatnosti, je devizovou škodou devizová hodnota celé pohledávky, nikoli jen částka, s níž devizový tuzemec neoprávněně v cizině naložil bez povolení Státní banky československé. Podmínky účinné lítosti ve smyslu § 66 tr. zák. nejsou splněny, jestliže devizový tuzemec zařídil převod pohledávky vůči devizovému cizozemci do tuzemska teprve po zahájení stíhání a pod jeho tlakem.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 07.09.1984

Spisová značka: 11 Tz 39/84

Číslo rozhodnutí: 39

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Devizové vztahy, Ohrožení devizového hospodářství, Účinná lítost

Předpisy: 140/1961 Sb. § 66 142/1970 Sb. § 15 odst. 1 písm. a

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 39/1986 sb. rozh.

Jestliže devizový tuzemec, který má pohledávku v zahraničí vůči devizovému cizozemci, nesplní povinnost uloženou v ustanovení § 15 odst. 1 písm. a) zák. č. 142/1970 Sb., o devizovém hospodářství dbát o to, aby pohledávka byla uhrazena platbou do tuzemska ihned po své splatnosti, je devizovou škodou devizová hodnota celé pohledávky, nikoli jen částka, s níž devizový tuzemec neoprávněně v cizině naložil bez povolení Státní banky československé.

Podmínky účinné lítosti ve smyslu § 66 tr. zák. nejsou splněny, jestliže devizový tuzemec zařídil převod pohledávky vůči devizovému cizozemci do tuzemska teprve po zahájení stíhání a pod jeho tlakem.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze 7. 9. 1984 sp. zn. [11 Tz 39/84.](#))

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ČSR proti pravomocnému

rozsudku obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 21. září 1983 sp. zn. 4 T 135/83, Nejvyšší soud ČSR zrušil tento rozsudek a obvodnímu soudu pro Prahu 2 přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 2 z 21. 9. 1983 sp. zn. 4 T 135/83 byl obviněný L. P. uznán vinným trestným činem ohrožení devizového hospodářství podle § 146 odst. 1 tr. zák., jehož se podle výroku napadeného rozsudku dopustil tím, že nejpozději koncem roku 1981 neoznámil československým devizovým orgánům nárok na dědictví po svém otci V. P. v Anglii, bez povolení těchto orgánů vyvezl do Anglie plné moci k nakládání s majetkovými hodnotami a po uznání dědických nároků anglickými úřady nechal bez povolení převést částku 6500,- Lstg do banky v Německé spolkové republice, tato částka byla nejpozději v dubnu 1982 zakontována na jeho předem zřízený účet, z něhož poskytl úhradu západoněmeckým státním příslušnicím A. H. a K. L. ve výši kolem 2500,- DM, čímž porušil povinnost stanovené v § 11, § 15 odst. 1 písm. a), § 18 a v § 21 zák. č. 142/1970 Sb., o devizovém hospodářství, a tak způsobil devizovou škodu ve výši 6176,80,- devizových korun. Za to mu byl podle § 146 odst. 1 tr. zák. za použití § 53 odst. 2 tr. zák. uložen peněžitý trest ve výměře 5000,- Kčs, nahrazený pro případ, že by jeho výkon mohl být zmařen, trestem odnětí svobody v trvání tří měsíců.

Obviněný podal proti tomuto rozsudku obvodního soudu pro Prahu 2 odvolání, které však vzal dne 19. 1. 1984 zpět a tohoto dne se rozsudek také stal pravomocným.

Proti tomuto rozsudku podal ministr spravedlnosti ČSR v šestiměsíční lhůtě stanovené v § 272 tr. ř. v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona a navrhl, aby Nejvyšší soud ČSR po vyslovení porušení zákona napadený rozsudek zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř. Ve stížnosti pro porušení zákona bylo vytknuto, že obvodní soud pochybil, když měl za to, že obviněný jednáním proti devizovým předpisům způsobil devizovou škodu jen výplatou částky 2500,- DM západoněmeckým občankám A. H. a K. L. Obviněný ve skutečnosti způsobil devizovou škodu ve výši 68500,- devizových korun odpovídající částce 6500,- Lstg, kterou obviněný v rozporu s ustanovením § 15 odst. 1 písm. a) zák. č. 142/1970 Sb. nepřevedl do Československa hned po její splatnosti, ale poukázal k jejímu převodu v západoněmecké měně dal až po zahájení stíhání, což však ho nemůže zbavit viny. Proto podle názoru vysloveného ve stížnosti pro porušení zákona bylo nutno devizovou škodu, kterou způsobil obviněný, vypočítat z celé pohledávky, kterou obviněný před československými devizovými orgány zatajil, popřípadě po odečtení nákladů, které by při dodržení zákonného postupu byly k převedení pohledávky skutečně nutné.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Obvodní soud v souladu s provedenými důkazy zjistil, že obviněný po smrti svého otce V. P., který za druhé světové války byl příslušníkem anglické armády, uplatnil u příslušných anglických úřadů nárok svého otce na důchod. Z tohoto titulu byla pak obviněnému přiznána částka 6500,- Lstg, kterou obviněný nechal prostřednictvím svého právního zástupce v Londýně poukázat na svůj běžný účet u Sparkasse Bonn v Německé spolkové republice. O tomto převodu valut se obviněný dozvěděl nejpozději v červnu 1982, kdy byl na britském konzulátě v Praze seznámen s dopisem, v němž mu jeho právní zástupce sděluje, že dne 25. 5. 1982 poukázal částku 6500,- Lstg na jeho účet u Sparkasse Bonn a přibližně ve stejnou dobu se o došlé úhradě dověděl také telefonicky od své známé A. H. z Bonnu. Obviněný pak neučinil žádná opatření k tomu, aby jeho pohledávka, složená na jeho běžném účtu ve Sparkasse Bonn, byla převedena do Československa a naopak sám s tímto účtem disponoval, popřípadě dal k němu dispoziční právo již jmenované západoněmecké státní příslušnici A. H., která si z něho vybrala částku 2500,- DM údajně na úhradu půjčky poskytnuté obviněnému.

Všechny tyto údaje týkající se vymáhání pohledávky a nakládání s ní obviněný prováděl sám bez souhlasu a povolení československých devizových orgánů, jimž v rozporu s ustanovením § 21 odst. 1 písm. a) zák. č. 142/1970 Sb. pohledávku ani neohlásil do devizové evidence. Dne 21. 3. 1983 bylo proti obviněnému zahájeno trestní stíhání pro trestný čin ohrožení devizového hospodářství podle § 146 odst. 1 tr. zák. Teprve potom dne 21. 4. 1984 na příkaz obviněného došlo k převodu částky 24 439,27,- DM ze Sparkasse Bonn Živnostenské bance v Praze.

Při právním posouzení tohoto skutečného stavu věci obvodní soud sice správně rozpoznal, že obviněný způsobil devizovému hospodářství škodu porušením ustanovení § 15 odst. 1 písm. a) zák. č. 142/1970 Sb., avšak podle tohoto zákonného ustanovení se již důsledně neřídil, když měl za to, že devizová škoda činí toliko částku 6176,80,- devizových korun vypočtenou z rozdílu mezi výší pohledávky poukázané z Anglie do Německé spolkové republiky do Československa (24 439,27,- DM).

Podle § 15 odst. 1 písm. a) zák. č. 142/1970 Sb. jsou devizoví tuzemci povinni dbát o to, aby jim byly uhrazeny platem do tuzemska jejich pohledávky vůči devizovým cizozemcům ihned po splatnosti, a to ve měně, na kterou zní pohledávka, popř. ve měně, kterou banka s nimi dohodne.

Na podkladě tohoto zákonného ustanovení byl obviněný povinen ihned, tedy neprodleně poté, co se v červnu 1982 dozvěděl o tom, že anglické platební místo vzhledem k omezené možnosti transferu pohledávek z Anglie převedlo jeho pohledávku do Německé spolkové republiky, zařídít převod této pohledávky do Československa. Přesto, že tomu nebránili žádné překážky, obviněný tento transfer pohledávky neprovedl a pohledávku nepřevodl ani v další době, čímž by se zbavil trestní odpovědnosti, a to vzhledem k ustanovení § 66 tr. zák. o účinné lítosti, podle něhož § 146 tr. zák. zaniká, jestliže pachatel škodlivý následek, tj. způsobení devizové škody, dobrovolně napravil. K beztrestnosti se však vyžaduje, aby transferová povinnost uvedená v § 15 odst. 1 písm. a) zák. č. 142/1970 Sb. byla splněna dobrovolně, nikoli až pod tlakem trestního stíhání. V souzeném případě však obviněný převedl pohledávku teprve po zahájení stíhání a pod jeho tlakem.

Obviněný tím, že jako devizový tuzemec nesplnil v stanovené době transferovou povinnost ohledně své pohledávky složené u zahraničního peněžního ústavu, znemožnil získat Státní bance československé devizové prostředky a tak způsobil československému devizovému hospodářství škodu. Obvodní soud měl proto vzít za základ výpočtu této devizové škody celou pohledávku obviněného poukázanou do Německé spolkové republiky (26 940,- DM) a nikoli jen rozdíl mezi touto pohledávkou a její částí dodatečně převedenou do Československa.

Pokud obviněný sám bez povolení Státní banky československé disponoval s pohledávkou a dovolil, aby si devizová cizozemka A. H. z jeho účtu vybrala 2500,- DM, jednal dále i proti ustanovení § 18 odst. 1 dev. zák., podle něhož s pohledávkami devizových tuzemců vůči devizovým cizozemcům je dovoleno nakládat jen s povolením Státní banky československé. Tímto jednáním proti devizovým předpisům je možno způsobit devizovou škodu, avšak v souzeném případě nelze obviněnému tuto další devizovou škodu přičítat, poněvadž je postihován za způsobení devizové škody nesplněním transferové povinnosti, která se vypočítává z celé nepřevedené částky, tedy i z částky 2500,- DM, kterou získala uvedená devizová cizozemka. Za tohoto stavu nemohla vzniknout další devizová škoda porušením ustanovení § 18 odst. 1 dev. zák.

V souvislosti s poskytnutím částky 2500,- DM A. H. obviněný tvrdil, že v rámci této částky uhradil náklady své cesty do Anglie za účelem jednání ohledně pohledávky a v tomto směru také předložil vyúčtování. Pokud by bylo náležitě prokázáno, že obviněný si od A. H. půjčil v Německé spolkové republice peníze na cestu do Anglie k uvedenému účelu a pak jí dluh uhradil ze své pohledávky, bylo by vzhledem k tomu, že šlo o náklady vynaložené v souvislosti s plněním povinnosti pečovat o zahraniční hodnoty uložené devizovému tuzemci ustanovením § 15 odst. 1 písm. a) dev. zák. na místě

odpočítat od základu pro výpočet devizové škody částku odpovídající nákladům cesty obviněného z Německé spolkové republiky do Anglie a pobytu v Anglii, ovšem jen těch, které byly skutečně nutné. K posouzení oprávněnosti a nutnosti těchto nákladů bylo třeba vyžádat vyjádření Správy pro věci majetkové a devizové, která vykonává devizový dohled na pohledávky (§ 33 - 37 vyhl. č. 143/1970 Sb., kterou se provádí zákon o devizovém hospodářství).